

INSPIRACJA ŚWIATŁEM I CIENIEM –
DZIAŁALNOŚĆ
CARAVAGGIONISTÓW

TADEUSZ
BANOWSKI

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania historii sztuki dla szkoły ponadpodstawowej

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – Katarzyna Jasińska
Recenzja merytoryczna – Katarzyna Porczak
prof. Radosław Cezary Gwizdon
Urszula Borowska
Katarzyna Szczepkowska-Szcześniak

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji:

Inspiracja światłem i cieniem – działalność caravaggionistów

Klasa/czas trwania zajęć/lekcji:

Klasy I–IV (w zależności od organizacji szkoły)/45 minut

Cele

Uczeń:

- określa wpływ stylu Caravaggia na twórczość innych artystów w Europie;
- wskazuje ośrodki rozwoju caravaggionizmu;
- omawia treść i formę wskazanych dzieł caravaggionistów;
- dokonuje analizy porównawczej dzieł;
- odnajduje cechy wspólne dla Caravaggia i jego naśladowców.

Metody/Techniki/Formy pracy:

- pogadanka;
- opis;
- dyskusja;
- burza mózgów;
- problemowa.

Środki dydaktyczne:

- *Słownik terminologiczny sztuk pięknych*, red. B. Kubalska-Sulkiewicz, M. Bielska-Łach, A. Mantuffel-Szarota, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2002;
- Tablica interaktywna lub rzutnik multimedialny, ekran, komputer, trzy stanowiska komputerowe/tablety z dostępem do Internetu.

Opis przebiegu lekcji

Część wstępna:

1. Wyświetlenie obrazu Caravaggia „Powołanie św. Mateusza”, na podstawie którego uczniowie przypominają cechy stylu malarza (należy przypomnieć też terminy: maniera tenebrosa, chiaroscuro) – burza mózgów.
2. Wprowadzenie pojęcia caravaggionizm jako stylu wypracowanego przez artystę (*Słownik terminologiczny sztuk pięknych*).

Część właściwa:

1. Podzieleni na trzy grupy uczniowie porównują obrazy malarzy pochodzących z różnych części krajów, a tworzących w manierze z dziełem Caravaggia. Podczas pracy korzystają ze literatury, Internetu, poszukują informacji o autorach, ich pochodzeniu, porównują sposób ujęcia tematu w dziełach.

Grupa I: Caravaggio, „Judyta odcinająca głowę Holofernesowi”, Artemisia Gentileschi, „Judyta zabijająca Holofernesa”;

Grupa II: Caravaggio, „Niewierny Tomasz”, Hendrick ter Brugghen, „Niewierność św. Tomasza”;

Grupa III: Georges de la Tour, „Maria Magdalena Pokutująca”, Caravaggio, „Maria Magdalena pokutująca”.

2. Grupy prezentują przygotowany materiał, sporządzając na tablicy mapę mentalną z ośrodkami, z których pochodzą artyści, tematami podejmowanymi przez malarzy oraz wskazują cechy wspólne i różnice z malarstwem Caravaggia.

Część podsumowująca:

1. Nauczyciel prosi uczniów o podanie przyczyny naśladownictwa (burza mózgów). Uzupełnia spostrzeżenia uczniów na temat podróży artystów do Włoch, inspiracji lub kontaktów bezpośrednich z twórczością Caravaggia.

2. Przypomnienie technik i efektów malarskich stosowanych przez Caravaggia i caravaggionistów. Informacja nauczyciela o wpływie stylu Caravaggia na późniejszych twórców i podanie przykładu Rembrandta (uczniowie znają dzieła malarza z poprzedniego etapu lub innych przedmiotów) – wyświetlenie obrazu: Rembrandt van Rijna, „Wieczera w Emaus”.

Praca domowa:

Dokonaj analizy porównawczej obrazów ze sceną „Powołania świętego Mateusza” Hendricka ter Brugghena i Caravaggia.

Komentarz metodyczny

Dla uczniów ze SPE udzielać na bieżąco wskazówek podczas pracy. Wiedza uzyskana podczas lekcji może być przydatna na rynku pracy w zawodzie związanym z muzealnictwem. Podczas oceny należy zwrócić uwagę na zaangażowanie uczniów, szczególnie z objętych SPE.